

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 12, 33, 43,
89, 110, 112, 573, 607, 608, 614, 627, 632, 640, 642 IR 661 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VAIKO MINIMALIOS IR
VIDUTINĖS PRIEŽIŪROS ĮSTATYMO NR. X-1238 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau kartu – Projektai)
(TAP NR. 19-1379; TAIS NR. 19-8413(2))**

2019-09-09 Nr.
Vilnius

Projekto rengėjas. Teisingumo ministerija

Projekto tikslas. Sumažinti apylinkių teismų darbo krūvį Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 614 str. 1 d. 1, 2 ir 4 p. nurodytų administracinių nusižengimų bylas iš apylinkių teismų perduodant nagrinėti ne teismo tvarka ANK 589 straipsnyje nurodytoms institucijoms. Taip pat atliekami kiti pakeitimai, kuriais siekiama tobulinti administracinių nusižengimų teiseną.

Dabartinė situacija. 2018 m. duomenimis apylinkių teismai priėmė 14282 nutarimus pagal ANK 614 str. 1 d. nustatytą priskirtinumą, iš jų pagal šio straipsnio 1 d. 3 p. tik 181 nutarimą.

Projekto esmė. ANK projektu siekiama perduoti administracinių nusižengimų bylas (išskyrus ANK 614 str. 1 d. 3 p. nurodytas bylas) iš apylinkių teismų nagrinėti ne teismo tvarka ANK 589 straipsnyje nurodytoms institucijoms (šiam straipsnyje pateiktas institucijų, kurios pagal straipsnyje nustatytą kompetenciją pradeda administracinių nusižengimų teiseną, atlieka tyrimą ir surašo protokolus, sąrašas (102 institucijos)).

Toks pakeitimas leistų 14 000 bylų sumažinti apylinkių teismų pirma stadija nagrinėjamų bylų skaičių. Administracinių nusižengimų nagrinėjimo perdavimas institucijoms būtų tolesnis nuoseklus žingsnis išgryninant administracinės atsakomybės institutą Lietuvos teisės sistemoje ir atribojant administracinę atsakomybę nuo baudžiamosios.

Tai yra atitinkamoms viešojo administravimo institucijoms būtų perduotos bylos dėl

- administracinių nusižengimų, už kuriuos bauda viršija 1500 eurų, bylas arba gali būti skiriamas (arba privaloma skirti) turto, kuriam pagal teisės aktus privaloma teisinė registracija, konfiskavimas, bylas;

- administracinių nusižengimų bylas, kai asmuo traukiamas administracinę atsakomybę už pareigūnų teisėtų reikalavimų nevykdymą, kliudymą jiems atlikti pareigas, jų garbės ir orumo įžeidimą ar už panašius nusižengimus, kai šie nusižengimai buvo padaryti tos pačios institucijos pareigūnams, kurie surašė administracinio nusižengimo protokolą;

- administracinių nusižengimų bylas, kuriose administracinę atsakomybę traukiamas asmuo arba nukentėjusysis yra nepilnametis.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad juridinių asmenų administracinę atsakomybę (ekonominės sankcijas) pagal specialiuosius įstatymus, paprastai taiko viešojo administravimo institucijos (o ne teismai), nors sankcijų dydžiai kartais siekia šimtus tūkstančių eurų ir daugiau. ANK įtvirtintų

administracinių nusižengimų subjektai yra fiziniai asmenys, kurie paprastai turi mažesnius finansinius išteklius, nei juridiniai asmenys. Todėl ir ANK nustatyta žymiai mažesnė baudos viršutinė riba – 6000 eurų, kas užtikrintų tai, kad fiziniams asmenims pernelyg griežtos sankcijos nebūtų skiriamos ne teismo tvarka, o sankcijų konstravimo ir baudos nustatymo taisyklės garantuotų, kad maksimali ar jai artima bauda būtų skiriama itin retai, tik išimtiniais atvejais.

Dėl ANK 614 str. 1 d. 3 p. nurodytų administracinių nusižengimų specifikos (dėl jų padarymo neatliekamas tyrimas ir nesurašomi protokolai, o bylos keliamos jau teismuose, gavus akcininko, kreditoriaus, žurnalisto ir kt. pareiškimą) jų nagrinėjimą siūloma palikti apylinkių teismams.

Poreikis tikslinti ANK 12, 110 ir 112 str. atsirado įvertinus Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – NŽT) pateiktą informaciją apie šių nuostatų taikymą praktikoje, vykdant žemės naudojimo valstybinę kontrolę ir patraukiant asmenis administracinę atsakomybę už nustatytus žemės naudojimo pažeidimus.

Pakeitimais siekiama panaikinti formalias kliūtis taikyti administracinę atsakomybę asmenims už savavališką žemės ir miško naudojimą - ANK 110 str. 1 d. siūloma įtvirtinti administracinę atsakomybę asmenims ne tik už savavališką vandens telkinių naudojimą, tačiau ir už savavališką žemės ar miško naudojimą.

ANK 112 str. pakeitimo tikslas – panaikinti formalias kliūtis taikyti administracinę atsakomybę asmenims, nesiimantiems priemonių sunaikintiems ar sugadintiems riboženkliais atstatyti (šiuo metu egzistuoja tik atsakomybė už tokių riboženklių sunaikinimą ar sugadinimą).

NŽT teritoriniai skyriai, atlikdami žemės naudojimo patikrinimus, dažnu atveju nustato, kad padaromi mažareikšmiai žemės naudojimo tvarkos reikalavimų pažeidimai, žala nežymi, pažeidimas gali būti pašalintas nedelsiant, pažeidimas, padarytas netyčiais veiksmais, nėra visuomenės pasipiktinimo, nėra nukentėjusių asmenų skundų. Atsižvelgus į tai, ANK 12 str. siekiama įtvirtinti, kad asmeniui padarius mažai pavojingą administracinį pažeidimą ir kai nurodytą administracinės nuobaudos paskirtį galima įgyvendinti netraukiant asmens administracinę atsakomybę, pareigūnas gali nepradėti administracinės teisenos ir pareikšti asmeniui žodinę pastabą.

Projektais taip pat tikslinamos kitos ANK nuostatos siekiant išvengti teisės normų aiškinimo dviprasmiškumo ir užpildant teisės spragas.

Derinimas. ANK projektas buvo derintas su Aplinkos, Energetikos, Ekonomikos ir inovacijų, Finansų, Kultūros, Socialinės apsaugos ir darbo, Susisiekimo, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto, Vidaus reikalų bei Žemės ūkio ministerijomis, Teisėjų taryba, Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, Valstybine mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacija, Teisės institutu.

Finansų, Kultūros, Susisiekimo, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto bei Žemės ūkio ministerijos, Valstybinė mokesčių inspekcija, Lietuvos savivaldybių asociacija pastabų ir pasiūlymų dėl ANK projekte siūlomo teisinio reglamentavimo neturėjo.

Energetikos, Ekonomikos ir inovacijų bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Teisės institutas pastabų ir pasiūlymų Vyriausybės darbo reglamente nustatytu laiku nepateikė. Į Teisėjų tarybos, Vidaus reikalų ministerijos pastabas atsižvelgta. Dėl Aplinkos ministerijos (Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos) pastabos, į kurią neatsižvelgta, teikiama derinimo pažyma. *Rengėjų pateikti kontrargumentai vertintini kaip pakankami pagrįsti neatsižvelgimui į pateiktas pastabas* (pastabose į kurias neatsižvelgta keliamas klausimas dėl Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos gebėjimo nagrinėti administracinių nusižengimų bylas ir skirti baudas (ypač atsižvelgiant į tai kad jos gali būti didelės ir siekti 60 tūkst. eurų) – rengėjų nuomone toks nuogaštavimas spręstinas organizacinėmis priemonėmis (keliant atitinkamų pareigūnų kvalifikaciją) atsižvelgiant į tai, kad analogiška teisė įtvirtinta kitų institucijų pareigūnams (pvz. Valstybinės darbo inspekcijos, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos ir kt.)).

Atitikimas Vyriausybės programai. Projektais prisidedama prie Septynioliktosios Vyriausybės programos 224.6 papunktyje numatytos nuostatos „visas teismams nebūdingas funkcijas, tiesiogiai nesusijusias su teisingumo vykdymu, perduosime kitoms valstybės institucijoms“ įgyvendinimo.

Dalykinio vertinimo išvada: Atkreiptinas dėmesys į tai, kad atsižvelgiant į Teisėjų tarybos pateiktas pastabas yra keičiamas ANK 43 str. bei parengtas Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo 12 str. pakeitimas, tačiau projektų Aiškinamajame rašte šie pakeitimai neatsispindi - jie nėra niekaip pagrįsti ar argumentuoti (nors pačiame Aiškinamojo rašto pavadinime šie pakeitimai yra minimi). Atsižvelgiant į tai papildytinas projektų Aiškinamasis raštas.

Taip pat siūlome rengėjams įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas projektams (2018 m. rugsėjo 6 d. išvada Nr. NV-2565).

Siūlome projektus teikti į **Tarpinstitucinį pasitarimą**.

Patarėjas

Audrius Kasinskas